

САНА ОЛОХ

Чурапчы улуунун хаһыата

ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

2005 сыл
Кулун тутар
15 КҮНҮ
ОПТУОРУЧНУУ
№ 31
(9248)

РЕСПУБЛИКА ПРЕДПРИНИМАТЕЛЛЭРИН II СЪЕЗДЭРЭ

Бу дьыл кулун тутар 3 - 4 күннэригэр Дьоккуускай куоракка республика предпринимателлэрин II съездэрэ буолан ааста.

Бу улахан форумна биһиги улууспуттан баһылык И.Н.Аммосов, баһылыгы бастагы солбуйааччы Н.Н.Полов кыттыылаах барыта 15 делегат сырытта. Съезд үлэтин Правительство председателин солбуйааччы А.В.Власов салайан ытта. Правительство бастагы солбуйааччыта Г.А.Алексеев, СР предпринимательство, туризмы уонна дьарыктаах буолууну сайыннарыы дьыалаларыгар министр А.Н.Скрыбыкин предпринимательство республикабыт социальнай-экономическай сайдыытыгар улахан кылааттаабын туһунан кизин ис хоһоонноох тыллары эттилэр.

Атын улуустар баһылыктара, бириднилээн предпринимателлэр бэйэлэрин үлэлэрин-хамнастарын, кыһалгаларын туһунан иһитиннэриилэри онордулар. Ол кэннэ үлэ тус-туһунан секциаларынан барда.

Иккис күн СР вице-президе А.К.Акимов съезд бары делегаттарын эбэрдэлээн туран, уон чулуу предпринимателлэргэ Президент Гранын туттарда. Биһиги улуустан бу үрдүк наһараада "Дьөһөгөй" бааһынай хаһаайыстыбатын баһылыга А.Е.Луковцев тигистэ. "Мобил-телеком" директора, Улуус Мунньабын депутата И.Н.Новгородова Ил Түмэн Бочуотунан грамотатынан уонна өйдөбүннүк бэлиэтинэн наһараадаланна. Съезд үлэтин түмүгүнэн улахан резолюция ытылынна, "Кружалло" эргин киинигэр культурнай программа ытылынна.

М.СИВЦЕВ,

улуустаабы предпринимателлэри өйүүр фонда директора.

Хаартыскаба: улуус делегаттара.

Сонуннар

Сонуннар

Сонуннар

ПРОФСОЮЗНАЯ ХАМСААҤЫН 100 СЫЛЫНАН

Ааспыт нэдиэлэбэ Дьоккуускайга оҕо аймак дьарыаһыгар республикатаабы үөрэх үлэһиттэрин профсоюзун тэрийинтинэн Россия профсоюзнай хамсааһын тэриллэбитэ 100 сылын бэлэтиир үөрүүлээх муньах буолан ааста. Оно республика бары улуустарыттан 108 делегат кыттыыны ылла.

Сүрүн дакылааты үөрэх үлэһиттэрин профсоюзун комитетын председатели Я.С.Щепанская онордо. Кини Россия үлэ устата тэриллэн үлэһэбит хамсааһын Саха сиригэр үлэтин-хамнаһын билиһиннэрдэ уонна Саха республикатын үөрэбин үлэһиттэрин профсоюзтарын туһунан кинигэ тахсыбытын иһитиннэрдэ. Профсоюз рескомун Бочуотун киинэтигэр өр сылтан үлэһит профсоюзнай хамсааһын активистара киллэриллэннэр. Кинилэр хэһэлэригэр Хадаар орто оскуолатын музейин директора Е.П.Иванова баар. Итиннэ сэрэ оскуолалар профкомнарын председателлэрэ уонна активистара М.И.Оконешникова (Алабар), Г.В.Иванова (Хатылы), В.Н.Петрова (Амма), А.С.Кириллина (Чакыр), Д.Д.Оконешникова (Чурапчы сэл. "Чуораанчык" уһууаан), ветеран М.Т.Толстоухова (Мугудай) итиннэ үлэһиттэр олоһор-үлэһит устуллубуларын туһунан үлэһиттэр Чурапчы 2 №-дээх орто оскуолатын директора М.В. Дьяковскай үөрэх министрствотын Махтал суруктарынан бэлиэтэнилэр.

Отчуот түмүгүнэн кэспэтигэр элбэх ыйытылар кирийдилэр, онно сүрүннээн хамсааһын кырата, "Учуутал туһунан" Сокуон хайдах үлэһиттэр уонна супер-сокуон хабар эйгэтэ таарыйыллан кинигэ кэспэтии таарыста.

Биллэрин курдук, 2005 сыл профсоюз сылынан биллэриллибитэ, элбэх үлэ ытыылара былаанналар. Ол курдук, республика чэрчитинэн бастын үлэһит кабинеттары уонна профсоюзнай комитеттэри көрүү ытыыллаахтар. Онтон улуустар уһууааннар, оскуолалар буфеттарын күрэхтэһинтэ уонна эдэр специалисттар олоһор устуллубуларын көрүү ытыыллаа. Бэс ыйыгар илик эгэр улуустардаабы үөрэх үлэһиттэрин спартакиадалара тэриллэбитэ 20 сылынан фестиваль буолуоба.

Егор ДАВЫДОВ,
үөрэх үлэһиттэрин улуустаабы
профкомун председатели.

ҮЛЭН-АҤА КӨЛӨНӨҤ МАХТААМ

Дьоккуускайга СР үөрэбин министрствотын тэрийинтинэн Улуу Кыайы 60 сылыгар аналлаах "Сиргэ олох туһунан" дикан научнай-практическай конференция буолан ааста. Оно республикабыт 30 улуустан кэлбит эдэр чинчийээччилэр түөрт секциянан 113 дакылааты аахтылар.

Биһиги Чурапчы улуустан бэйэ буолан сырыттыбыт. Мин "Барыта фронт, барыта кыайы туһунан" секцияга кытыным. Оскуолам сэрим сылларынаабы историктын туһунан дакылаат аахтым. Фронтон учууталлар бойобуой суолларын, учууталлар, өбөлөр тыылга үлэлэрин туһунан оскуола му-

зейин, архив матырыйаалларын уонна кинигэлэрин туһунан кэспэтиим. Секциябар барыта 28 оҕо үлэтин көмүскээбитэ, мин онтон үһүс бириһтээх миһтэни ыламын үөрдүм.

Бу чинчийэр үлэбэр салайааччы Клара Гаврильевна көмөтүнэн элбэри биллим, өссө да салгы үлэһит былааннаахпын.

Вера ПЕТРОВА,
Г.П.Башарин аатынан Сылан
орто оскуолатын
8 кыл. үөрэнээччигэ.

ГЕРОЙ БИРИННЭГЭР ЭСТАФЕТА

ЧГФКСИ сүүрэр манеһыгар биһир дойдубулаахпыт, аатырбыт артиллерист Г.Д.Протодьяконов бириһигэр үөрэнээччилэр ортолоругар республикатаабы эстафетаны Алабар орто оскуолатын иккис төгүлүн тэрийэн ытта.

Ылалыы сытар Амма, Уус-Алдан, Мэнэ-Хаҥалас, Чурапчы улуустарыттан барыта 126 спортсмен кэлэн илин быдыастылар. Уолаттарга уон, кыргыттарга абыс хамаанда кыайы итин күүстэрин харыстаабакка кирийдилэр.

Күрэхтэһин былаабын Алабар орто оскуолатын үөрэнээччилэрэ, бастын спортсменнар Валентин Ноев уонна Ваня Протодьяконов таһаарар чинээкэ тигистилэр. Эдэр спортсменнары эбэрдэлээн Алабар орто оскуолатын директора В.И. Федорова, үөрэх управлениетин специалиһа Н.П. Федоров, кылаабынай судья Д.М. Пестряков тыл эттилэр.

Кыргыттарга түөрт забег түмүгүнэн ЧРО-СИО хамаандата кыайылаабынан буолла, иккис миһтэни Мүрү (Уус-Алдан), үһүс миһтэни Төхтүр (Мэнэ-Хаҥалас) хамаандалара ыттылар.

Уолаттарга биһс забег ытылынна. Улахан хатыһылаах сүүрүүлэр кэнилэртэн Алабар хамаандата кыайыны сурунна. Мүрүлэр иккис, оскуола-интернаттар үһүс буоллулар.

Биридчилээн күрэххэ Аня Спиридонова (Төхтүр) тэһнээбин булбата. Биһиги Люба Барашковабыт (Алабар) иккис, Маша Михайлова (Мугудай) бириһтээх үһүс миһтэбэ тигистилэр. Уолаттарга Слава Попов (Алабар) чемпионнаата, Мүрү уола Валентин Федоров иккис, Проня Пермяков (Мугудай) үһүс буоллулар. Кыайылаахтар аатырбыт артиллерист өбөлөрө, Алабар нэһилиэгин дьаһалтата уонна спонсордар туруорбут бириһтэринэн, номинацияларынан бэлиэтэнилэр.

Улуу Кыайы 60 сылын көрсө кизин туттар биһир дойдубулаахпыт Г.Д.Протодьяконов бириһигэр иккис республикатаабы эстафета үрдүк таһымнаахтык барда. Маныаха тэрилтэлэргэ, СР үөрэбин министрствотыгар, "Азия өбөлөрө" Аан дойдутаабы фондига (сал. О.М. Андросова), улуустаабы үөрэх управлениетыгар (нач. Е.С.Сидорова), ЧРОСИО коллективтар (директор Л.Т.Егорова), Алабар нэһилиэгин дьаһалтатыгар (баһылык В.М.Тимофеев) барба махталбытын тнэрдэбит.

Оксана РЕШЕТНИКОВА.

ХАЛБАС ХАПСЫҤЫЛААХ ХАПСАҤАЙ

Кулун тутар ый 10-11 күннэригэр Мугудайга халбаскай нэһиликтэр икки ардыларынаабы спартакиада буолан ааста.

Халбаскай уонна былырын бастаабыт Соловьев хамаандаларыттан ураты улуус бары нэһиликтэрин хамаандалара кэлбиттэр. Эр дьонго биһс ыйааһынна, 40-тан тахса саастаах ветеран бөһөстөргө үс ыйааһынна барыта 97 тустуук күөн көрүстэ.

Хатыһылаах кириһин түмүгүнэн 55 кг Николай Сивцев (Чурапчы-2), 62 кг Данил Неустроев (Чурапчы-1), 70 кг Эдуард Федоров (Чурапчы-2), 80 кг Василий Корякин (Диринг), 80 кг үөһэ Степан Могдоев (Сылан) чемпионнарын буоллулар. Ветераннарга 60 кг Иннокентий Оконешников (Чыаппара), 70 кг Егор Яковлев (Сылан), 80 кг Иван Оконешников (Чурапчы-1) кими да илиһээх атахтаах онорботулар.

Хамаанданан түмүккэ Егор Яковлев капитаннаах Сылан хамаандата эрэллээхтик бастаата. Кинилэр сүрдээх үчүгэйдик тэһин, этэргэ дьылы, "ох" курдук онгостон кэлбиттэр. Чурапчы-1 хамаанда иккис, Чыаппара хамаанда дьыс буоллулар.

Мунуутор кыайылаабын быһаарарга олохтоохтор икки бириһи туруордулар. Манна абыс бөһөс холослуттунан Попов Никифор (ЧГФКСИ студена) тэһнээбин булбакка хартыына бириһи тутта, иккис буолбут Степан Могдоев (Сылан) биһир куул собону сүгэн үөрдэ.

Күрэхтэһин түмүгүнэн муус устар ый 2-3 күннэригэр Үөһэ-Бүлүүгэ ытыллыахтаах республикатаабы турнирга улуус хамаандатын сүүмэрдээбин буолла. Ону сэрэ эмиз ити ый 9-10 күннэригэр Мырылаабылаананар Бөһө Тарабай бириһигэр республика таһымнаах турнир тэрээһинин тула кэспэтии барда.

Роман НЕУСТРОЕВ,
күрэхтэһин судьуйата.

УЧУУТАЛЛАР КОНКУРСТАРА

Олуһуу 24 - 26 күннэригэр Диринг орто агро-оскуолатын педагогтарын ортолоругар "Учуутал дьыс кэргэн-2005" конкурс буолан ааста. Барыта 10 дьыс кэргэн кураас быдыастылар.

Билигин үөрэх эйгэтэ күнтэн күн уларытар-тэлэрийэр, санаттан-сага сүүрээһинэр киһиэ тураллар. Тьа сирин учууталлара онно сөп түбэһэр үрдэтинилэри, билигин көрүүнү сайыннары кыахтара татымнар. Ол инниттэн быйыл оскуолабытыгар учуутал үлэтин сайыннары научнай киһи аһыллан үлэлээтэ. Бу киһи СР үтүөлээх учуутала, учууталлар учууталлара Т.С.Баграфова илээн-сабалаан үлэлэтэр. Кини тэрээһинини ытыллыбыт бу биһир дьаһал кизик сэгээрини ылла.

Күрэхтэһин бастагы түһүмэбэр аһаас уруоктары ытылы буолла. Кэргэнни учууталлар уруоктарын дьүөрэлээн ытыллытара киһи харабар, өйүгэр-санаатыгар сонунуу көһүннүлэр. Ол курдук, Дьяковскайдар "Баба" теманы ыланнар, бэрт интэриһинэй уруогу тэрийдилэр. Өбөлөр уруоктан баба

наукаба туһатын, спорка киһи хамсааныларын ньыматынан харбааһын баарык биллилэр. Тренер Д.Д.Дьяковскай тустууга баа күүһүн туһанар албас баарын көрдөрдө. Үөрэнээччилэр бу кыра харамай туһунан элбэри билэн-көрөн, бэйэлэрин бырайыактары көмүскээн, уруок булбутун астымакка хааллылар. Салгыи кэспэтиэххэ, Никоневтар дьыс кэргэттэрэ, аба баһылык черчение учуутала буолан, компьютеры туһанан дьыс бырайыаһын өбөлөргө оноттордулар, дьизайнын көмүскээтилэр. Коркиһнар адалара химия, ийэлэрэ алын кылаас учууталларынан үлэһитилэр. Алта саастаах өбөлөрө химическай реакциялары көрдөрбүтүгэр үөрэнээччилэр: "Оо, фокусник, алтаах!" - дьиз куллэрдилэр, ол эрэн бу кырачаан өбөлөр дууһаларыгар улахан интэриһэ хааллаа буолуо. Ити курдук, биһиртэн-биһир сиппит-хоппут уруоктар ытыллылар.

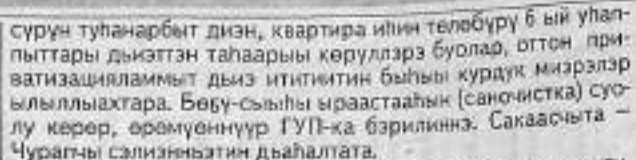
Иккис түһүмэххэ концепциялары көмүскээбин буолла. Манна учууталлар чакчы таһымнаахтарын, хайдах баатарлар бырайыак программаны оҕоргоохтарын, көмүскөхтэрин сөптөөбүн дакаастаатылар. Эрдэлээн эттэххэ, бастаабыт Далбаевтар дьыс кэргэттэрин концепцията быдан интэриһилээх буолла, дакаастабыллара, ыйытыылара, эппиттэрэ чопчулар. Үһүс түһүмэххэ педагогическай түгэнэргэ эрийдэстэх ыйытылар бэрилиннэлэр, онуоха опьиттаах учууталлар балаһыаньыттан мүлү түһэн табыстылар. Бүтүгэи түһүмэххэ ким туох сөбүлүүр дьарыктаабын көрдөрдүлэр. Манна биһиртэн-биһир талааннар арыллан истилэр. Оскуола директора А.А.Сергеев кэргэннээн дуэттаабыттарыгар саала-иһэ ытыс тыаһынан өрө хабылла олоордо. Коркиһнар өбөлөрүн сайдыыларыгар муһуст энциклопедическай библиотекаларын дьон сөбөн, ытыс тыаһынан эбэрдэлээтэ.

Түмүккэ кэргэнни конкурсаннар илин илиһилэртэн ылан долгутуулаах түгэни күүтэ саалаа тахсаллар. Дьүүлүүр суба номинациялары туттартаа. Онтон ытыс тыаһын ортотугар Сергеевтар дьыс кэргэнгэ III степеннээх Диплом туттарылынна. II миһтэбэ Дьяковскайдар тахсаннар, үөрүүлэрэ үрдээтэ. Оттон "Учуутал дьыс кэргэн-2005" үрдүк ааты Далбаевтар ыттылар. Кыайылаахтарга Диплому туттарар чинэ Россия үөрэһиритин үтүөлээх учууталыгар, учууталлар учууталларыгар Т.К.Далбаева тигистэ.

Улуус үрдүнэн биһир улахан оскуолаба ити курдук бэртээхэй тэрээһин буолла. Т.С.Баграфова учууталлар сага технологиялары туттан үлэлээн эрэллэртэн астынарын биллэрдэ. Нэһилик баһылыга А.П.Старостин учууталлар күрэхтэһилэрин биһирэбэтин этэн туран, инникитин маньык дьаһаллар өссө кэнээн, атын сүүрээһининэн салдыахтарын тоһоболоон бэлиэтээтэ. Бу тэрээһингэ балыһа, культура киһи, маһынын коллективтара, оскуола профкома, уһууааннар, музыкальнай оскуола, олохтоох дьаһалта, төрөппүт комитетта о.д.а тэрилтэлэр спонсордаабыттара - махталлаах суол.

В.Г.ПЕСТЕРЕВА, Е.М.ТАРБАХОВ.

(Ханыат анал таһаарыыта)

Билгээх сүүрү үлэтинизин, сорулгунан дьэлэргэ итин биэри буолар. Бу өттүн ааспыт сылы куһаҕа суох түмүктэбиһигит. Улахан саахалланы тахсыбата. Моһу-гурбулупп дьин, киинизимит үбүлээһинтэн кэлэр төлөбүрдэр кэмгэр оноһуллубаккалар, электр-уот баста сылдыбыта. Канализацияны көрүүнү, техническэй ууну таһыны дуоҕабарынан хаачыһыбыт, Билигин нэһиликтэргэ, нэһилиэнньэргэ ууну таһа олоробут. Пилорамалаахпыт. Жилищнай кооператив курдугу тэрийт, дьэ тутуутун дьарыгыраа биригээлэни үлэстэр быһаанаахпыт.

— Дьон, үлэһиттэр сыныылааннарын тэрийнигэ үчүгэйдик ылсыбыккыт. Рабочай коллективка былыры-

Программа ово итгитийн уушгаангаа садалаан оскуулаар үерэтиг-сайынгарыгаа, салгыг произоводствон кытта сибээстэй идэни талыны эмиз хабар кизиг ис хоһоонноох. Бу күнүргэ ЯГУ ИТФ-тын теплогазоснабженнеба уонна вентилиярга кафедрагыттат преподасателлэр итинэнэ 5-курс студеннара кыттылаах манна "Төгүрүк остуолу" ыһытаһпыт, спорка күрэхтэһиэкпит, Чурачын орто оскулатын үөрэнээчиллэр көрүүүнэриэкпит. Оттон "Мичил" уушгар үөрэнээчиллэр көрүүүнэриэкпит. Оттон "Мичил" уушгар үөрэнээчиллэр көрүүүнэриэкпит. Оттон "Мичил" уушгар үөрэнээчиллэр көрүүүнэриэкпит.

– Тэрлэтэ үтүө дьыалаба хыттыта хайдабыт?

Олорор дүнз-уот, коммунальнай хаһаайыстыба ГУП Чурапчытаагы филиала уруккута буолбатах, улууска бүгүн бир туруктаахтык үлэллэр тэрилтэлэр ахсааннарыгар бизнестик киирдэ. Мэстээс сылдан биллэхтэхэ, киһи сэргинэр, тонургуура элбэх. Турсабай, аныгылыы эттэххэ, "евро" аргонуулаах хонтуора дүнз ис-тас кестүүтүтэн даҕаны, манна дьон, үлэлтлр киһи туһугар кылдьамны баара кестөр.

Оттон нэхилдизньгээр хаачийар тэрлэлтэ үлэтэ киим бабарар интэрнэйгээрэ. Биһиги директор Е.И.Саввин кабинетыгээр дээ, ол тулунан, сэлэргэхэбит.

— Егор Иванович, ЖХХ-5а реформа ытылла тура-
рынан, маассабай средствалар нөкүө эмиз элбэхтик
сырданар, мөккүөр, өйдөмөт өртү да элбэх. "Супер-
сокуон" дьону долгутар. Дээ, оһон тэрилтэ үлэтигэр
сыһыаһан маныаха түгү этиэн этэй?

— Структурада уларыйыг суох. Арай, улус муниципальнай тэрилтийн буолар, хааччыыга үлэбит барыта дуоҕабар олобуруохтаах. Оттон дынн бэйэбит салаабытыгар ЖЖХ-га) реформа барарынан, үлэст атын форма тэриллэхтээх этэ. Анаан үөрэнэн кэлбитим. Онно биллэххэ, холобуру, ЖЖХ бас билээччилэр табаарыстыбалара тэриллэхтээхтэр. Эһигилгиттэн дотайа суох буолуохтаах, субсидия дьыаза олорор хас биирдии киһиэхэ уу харчынан бэриллэхтээх. Итинэн хас биирдии киһи бу харчытын үчүгэйдик толкуйдаан, таба туттуохтаах. Ол эбэтэр, итיתי, техникескүл хааччыыны иһин кими (ханнык табаарыстыбаны, тэрилтэни) кытта дуоҕабардахара бэйэтин үтүө көнүл буолар. Дьээлэрин өрөмүөнүн эмиз итининкы бааараллар. Бу сотору ЖЖХ түбүгүн сакхон) тахсыахтаах. Күүтэбит. Онтон

ын баччаларга этэ дин, тая сиригэр бастахынан спор-
тивной-чэбдигирдэр кинин аспыккыт. Ол дьэ, туох
кодүүһү ажалла?

— Спортивна-чабдигирдар кинимит үлэлнir. Үлэлит тэрбит уонна бадалаах ыччат өтө эмиз сылдыаллар, даа рыктаналлар. Ону таһынан "Сосновкада" 21 хонуктаах пу тевканан ий ахсын 5-тии киһини боско сынньатабыт сайынны өттүгэр 2 сезонна оолорбутун сырыгынарархак пыт. Улуус бары культурнай-спортивнай дыаһалларыгар тэрилтэбит олус көхтөөхтүк кыттан кэллэ. Ол курдук, былы рыын Чурапчы сэлээнньэтин тэрилтэлэрин күрэхтэһинитигэр уопсай түмүккэ иккис, спорка бастакы, оттон чөл-олох ийи (ЗОЖ) дыаһалларга улуус тэрилтэлэригэр бастакы миэстэ лэри ылары ситиспилиит.

— Чөл, дорубай олох дьнэ кэргэнтэн, оёо саастан сабаланар. Эһиги маныхах "Мичил" уһуһааны кытта анал программанан үлэһиниг, эмиз бастагы миэстэлэ эххит. Ол туһунан сийилин собуэ билиһиннэрэ түс эрэ.

Тэрлэлт "Мичил" ухууааны кытта шештэнэн улээлээбит хаһыс да сыла. Манна иитиллээччилэр 70% биһиги төрөппүттэрбит оһолоро. Онон Дьокуускайдаагы медцентрининэн улэлиир оһо невропатологын кытта дуогабардаһаммыт оһолору илдьэн көрдөрбүттэрэ, медцентр араҥары эмиз уһууаанна кэлэн баралларын практикалыһыт. "Мичил" Оһону сайыннарыы киинин кытта "Здоровое общество и детство" диэн ырааһы өтө көрөр программаны бэйэбитигонорон, авторскай үлэ бырайыагын улуус дьаһалтатыгар көмүскээһинит, бу салгыс республика таһымыгар биэртэ нүһхтээх.

схэ 45 тый, солж., эмиз бу күннэргэ итиннэ сквер чугунай хүрүүтүн тийэтэрэ массына ыыттыбыт. Итини таһынан Чу-
ралчы сэлэиннээтигэр уонна 9 нэһилиэккэ баар үлэһиттэр-
бит хамнастарыттан 31 600 солж. киллэрдилэр. Оттон 8
нэһилиэкпит дыно тэрилтэлэрин иһинэн буолбакка,
нэһилиэннээ аартынан туттарбытара. "Үтүө санаа" китинэн
Чурапчы сэлэиннээтигэр былырын үйэ аңардаах
үбүлүөйүн бэлэстээбит икки этээстээх учууталлар дьылэ-
рин олбуорун толору уларытан, сана түлөт, эбии душ тутан
бизирбибит. Үөрөх управлениетын кытта дуогабардаһан,
Амма уонна Чурапчы орто оскуолаларыгар үлэлээтибит.
Шэфтээх "Мичил" уһууһаан түгүүтүгэр үлэлээбилиит, били-
гин Одо доробуйатын бөсөргөтүү, сайыннарыы киинин ту-
табыт.

Түмүктээн эгтэххэ, улууска ытыллар араас өрүттээх общественнай дьаһаллара кыттыыбыт Улуу Кыайыны 60 улуус тэрilliбигэ 75 сылларынан өссө тэтиминдирлэр. Коллективка дьон уоспай өрөхтөбуллуугу барыга биллэр. Хас биирдий киһи үлэтигэр эгизтинасээзэтик сыһыаннаһар буолла. Бир онук, тэрлэтээх үлэниг кэлитиэ-барыыта (текучесть) айдьата. барээдээх эмиэ түбүстэ. Хамнаска иэс суох

Кесторун курдук, улуус бир бодет хааччылар тэрилтэтин салайаччытын кытта кэспэтинбит анардас үлэ эрэлтүлүнэн буолуоха, коллектив үлэлээн олорор бары эйгэтин, улуус олобор кыттытын кытта сибээстэнин. Кырдыга кизин ис хоһоонноох үлэ, тэбээнин.

С.СМИРНИКОВА

Хартыска: Е. И. Саввин.

Чурапчыллар сүл ахсын "ыарахан кыстык" дэни эл-бэхтик истэн, билэн кэлбит дьоммут. Ити мэлдэн көһөн, тийээн отгуурбутун кыта сибээстээбиттэн эбитэ буолуо. Онно эппээн дьон олорор дьылларын тыныштын бүлпэт айдаана эмиз баара. Нууччаларга "Кини өйө кылгас атак" дээн бэргэн этик баар. Бу кэлинги сүл-ларга ити "ыарахан кыстык" дирибит умнуула быйы-ттыда. Сайдый кэминэн дьон-сэргэ олоҕо да тубуста, ол сиринэн дааччылар культура эмиз үрдэтэ.

Олорор дүзү-уот, коммунальнай хаһайыстыба ГУП
Турапчытаабы филиалын аварийнай-ремонтнай дис-
петчерской сулуусунан (АРДС) отделын күннээгин тэ-
рээтин үлэтэ-хаһнаһа ону чинэтэр. Филиал бу сүүрүн от-
делыгар начальнигынан тэрилтэ биир опыттаах үлэһитэ
П.П.Пинингин иккис сылын үлэлиир. Петр Петрович са-
лайар отделын үлэтин-хаһнаһын наннык сирдатта:

— Кыстыгы этгэнгэ түмүктээн эрбит. Дьыба-уокка, котельнайдарга улахан саахалланыы суох. Ол эрэри, үлөбит син биир арыяабаат. Улуус киин сэлэннэнигин уонна нэһиликтэктэр котельнайдарга чогуу, убаас оттугу тийэбит. Саахалланыыларга кыра өтүүн нэһиликтэрдээри улаастактарыт бэйэлэрэ туораталлар, адыас улаханнарга эрэ, дээ, биигини специалистарбыт тахсаллар. Структурабыйгытар, тэрээниммитигэр уларыйыылаахпыт. Ол эбэтэр, сана дьылга дьэри дьон олорор дьыалларын (жилой фонда) ититилиитин уонна техническэй туругун көрүү-истиин бийизэ этэ. Билигин техникческэй туругун көрүү Чурапчаады суолу көөр-истэр ГУП - ка бэриллибитэ. Сыгытыта эрэ бийизэ. Ити эрэри, бу сана өнөнү ылбыт суол тэрилтэтэ онно сөптөөх базата, анал материалнай-техникческэй хаччыллыта суох буолан, уруксулуу бэйэбит моой-арбас ылынган үлэни олоробут. Бу үлэни-тэрибинин сарбыыт, арыяабыт үрдүнэн.

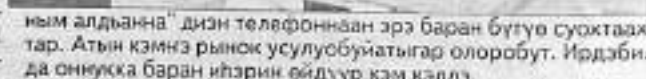
Бийыл дыйлбыт тымныы буолан уонка уһунук намыһа, кыраадыс туран котельнайдары куускэ оттон кэллибит. Онон уматыкка ороскуоппут эмиз биллэрдик улаатта. Манна сылааһы биэрэр, хаачыһар тэрилтэ бууларбытынан дьон сэргэ, дьылээхтэр болгомтолоругар этэр этилээхлэбит. Отуһунан улуус хаһыатыгар эмиз анаан таһаартаран турабыт. Дьон олох ойдоон биэрбэт. Сайын ахсын олорор дьылээргэ ханна-туох оҕоһуллусхатаабар, өрөмүөн барыахтаабыр сайа алкалары түмэбит. Ол бийһытынан мистэртэ тийкэн үлэлиит. Дьэ, маньаха дьылээхтэр олох кыһамматтар. Хайдак сайын буолла, ааннарын сабан сайылы тахсан бараллар. Кыһын кэлбэтин курдук, умнуулар. Ол түмүгэр оттук сезон сабаланаатын, хайа сылааһы биэрбит кэннэ үтэс курдук ордук кырааннар алдыаммытара биллэр, батареялар тэстилэрэ, тонуу-хатыы тахсыбытынан барар. Бэйээнэн итинни көмөлөсөт, биэргэ үлэлэспэт эрэри, "батареялар сыллы бат" дини элбэхтик истэбит. Кырдык, үгүс дьылээт батареялар, турбалара эргэрдилэр. Күнүктэ көрүүнү-истиини өрөмүөнү эрэйалэр. Онон олохтоохтор кыра да алдыаныны эрдэттэн сэртэн ханна туох үлэ, өрөмүөн барыахтаабыр биһиэхэ туруорсубуотаахтар. Өссө этиэххэ, алдыаммыт онорордообор өрөмүөнү, уларытыылары кэмигэр ыытар сөп. Ол ороскуота да кыра буолуо, дьон санаата да алдыныа суоҕа этэ. Холобур, иккис этээс квартиратын батареяга тобо бардааһа аллараалар биэр ирдэиллэр, бэллүүлэр кыһыһарсылара, конфликталыылара онтон. Аны кыһынны кэмигэ котельнайдары тохтотуу тахсар. Хатанан турар квартиралар наһаа элбэхтэр. Хаһаайыннарын булбакка милицияларынан астарар түбэлтэ эмиз тахсар.

Оборудованиеларынан, матерыяалларынан хаачмыл
лынып келин түбүстө. Билигин дөөн оңгортотор матерыяа
алларын, холобур, кырааннары эгин барытын бэйэлээ бу
лан, атыылаһан бэлэм олорусхтаахтар. Уруккулүү "Кыраа

Тэрилтэ спортивной-чөбдигирдэр юунигээр бэлэлэрин үлэһиттэрэ, котельнай машинистара Александр Сивцев уонна Василий Аммосов штат агаарыг инструктордылар. Фелдшеринэн А.Е.Толстякова үлэлиир. Араас процедуралары онорор, ыраак рейскэ барар механизатордар доруобуйаларын көнтүрүүлүүр. Теннист хоһо, саахымат, дуобат кулууба бааллар. Араас тренажердарга, спортивной снарядтарга оскуола оболоро, ычат дьон-теннистии, дыарыктана сылдыалларын көрөн кэлэсттибит.

— Күнгэ 10 солк. төлөөн баран, кинн күннээби үлэтин чааһынан теһе бабасар дыарыктанарын көкүл. Бизимэ-бититтэн аттарынан күн агардаан дыарыктанабыт. Себүлэстибит. Тэрилтэ үлэһиттэрин оболоро ээ сылдыаллар дини хаармахтамат. Ким бабалаах киирэр. Онон үчүгэй, — дииллэр ынат дьон.

Харгынсай: Кишкээ ово, өлчөт сөбүлзэн дээрэм.

Салайар огдөлмөн билигн 25 үлэгнйгээх, олор истэргнэ 4 диспетчер, 3 сварщик, 8 слесарь баар. Бары опыттаах хайфы да сыгларын үлэлиир дьон. Ордук сварщиктар өттүлэрээ. Бэрээдэк өтүгүн түсүү улахан. Клиеннэртэн да "куруу байдатылар" эмин дизн үгсүү-харсыы, өйдөслөт быһыы улам суох буолан иһэр. Ааспыт сүл түмүгүнэн Чурапчытаары филиалбыт иһинэн куоталаһыыга Андрей Семенович Ноговицин "Идэтинэн бастыг" ааты ылбыта. Нэхилиэкэртэринэ слесарь элбэх. Сварщиктартан опыттаахтара Николай Игнатович Никитин. Оттон АРДС отделын бары тэрээһин үлэтигэ сүрүннэһэр, көмөлөөһөр киһинэн маастарбыт П.Н.Кузнецов буолар. Бөһөлүгүттан базэбит, дэмэбит- оуплут дизн уруккэ капитальной тутуу управлениетын хонтуората буолла.

С. МАКСИМОВА

Хаартыска: АРДС отделын начальнига П.П.Пуниги
(унгата) цанна маастар П.Н.Кузьмин.

Предприятие нэгдлийгтэр учаастагтын киллээн туран 51 үлэһиттээх. Манган үрдүк уонна ситэтэ суох үрдүк үөрэхтээсэ 6, орт профессиональный идээсэ 12 уонна начальнай профессиональна үөрэхтээсэ 57 % ылар. Үлэһиттэртэн 83 % үлэһит-хамсыыр орто саастаах (50-гар дииэ).

Үөрэххэ, идэрэ галаһыһа улаатар. Билингвизтэ 31 киһи, олор истритэнтэ 29 киһи кэтэхтэн үрдүк үөрэххэ үөрэнэр, 7 заочник быйыһа бүтэрэригэн 5-һа профилнайа техникумтэ иккэ баһылыахтара. Анардас быйыһыһа 11 киһи үөрэххэ кирибитэ, кинилэртэн 7 киһи профилнайа иккэлэри (техник, теллотехник) талбыттара. Үкүсүэр ЯГУ ТГВ (теплогазовентилляция) отделениетыгар, ДьТХА уонна Дьс куускайдааһы коммунальнай сэрэтиилэтигэр үөрэнэһэ.

Т. ПОСЕЛЬСКАЯ, предприятие кадра отделеги газалдлага.

Хас биирднй участковой балынаба физиотерапевтической кабинет, кыра лаборатория, электрокардиограф баар буолла. Эмтиир үлэ санга технологиялара (күнүскү стационардар) олоххо кириэлэр. Кадрдар олохсуйан үлэлээч, эмтиир үлэ кадры үлэ улаалпыта. Лор врач А.А.Попов "РФ доруобуйатын харыстабылын үтүүлээх үлэнитэ", терапевт врач Г.Э.Кузьмин "СР үтүүлээх врача", акушерка В.Н.Колырина "СР доруобуйатын харыстабылын үтүүлээх үлэнитэ", үрдүк ааттарынан, суурбаччы эмчит "СР доруобуйатын харыстабылын туйгуна" буолулар. Бу кэмгэ киин балына кылдаабын врачынан Г.Н.Алексеев сиралаахтык, сата-быллаахтык үлэлээн ыйгалдыны-тобулууну таһаарбакка кэлин өрүттэр суолга киллэрдэ.

